

УДК 316.454.5

Равлюк Галина Іванівна

аспірант Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника

e-mail: halja.1989@ukr.net

ORCID iD 0000–0002–6915–7538

КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ УЯВЛЕНЬ МОЛОДІ ПРО ШЛЮБНІ СТОСУНКИ

Оскільки в сучасному світі сімейне та подружнє життя все менше піддається культурній регуляції, виникає потреба у вивченні соціальних уявлень різних соціальних груп про шлюб та сім'ю. У статті представлені результати кореляційного аналізу, здійсненого за матеріалом дослідження соціальних уявлень молоді про сім'ю та шлюбні стосунки. Виокремлено чинники психологічної небезпеки соціальних уявлень молоді про шлюбні стосунки для подальшого їх врахування в практиці сімейної психотерапії та підготовці молоді до сімейного життя. Подано кореляційну плеяду деструктивних соціальних уявлень молоді про сім'ю, розроблену за результатами психосемантичного дослідження. Здійснено аналіз впливу чинників культурної традиції на уявлення молоді про сімейні стосунки.

Ключові слова: соціальні уявлення, шлюбні відносини, кореляційний аналіз, кореляційна плеяда, деструктивні соціальні уявлення молоді про шлюб.

Постановка проблеми. У вітчизняній і в зарубіжній психологічній науці здебільшого йде пошук засобів подолання якихось утруднень у міжособових подружніх стосунках. Але сьогодні вже потрібний пошук концептуальних теоретичних положень про структурні, культурно-психологічні підстави сім'ї, які допоможуть подружжю точніше визначатися і з вибором стратегій в сімейному житті, і з усвідомленням тих особових змін, які зазнаватимуть кожен з них в процесі спільного життя. Перспективним, на нашу думку, є виокремлення окремого кластеру в соціальних уявленнях громади про психологічну безпеку та про небезпеку сім'ї.

Мета статті: Виокремити чинники психологічної небезпеки соціальних уявлень молоді про шлюбні стосунки для подальшого їх врахування в практиці сімейної психотерапії та підготовці молоді до сімейного життя.

Нами було розроблено психосемантичну анкету, в яку були закладені такі індикатори: сучасні соціальні уявлення про сім'ю, зріла конструктивна позиція, українські приказки про сім'ю і шлюб, ірраціональні вірування, індикатори авторитаризму.

У дослідженні взяли участь 452 випробуваних 17–24 років, із них 219 осіб — чоловічої статі, 233 особи — жіночої; 251 особа проживає з батьками, 201 особа живе окремо; 385 осіб — студенти, 67 осіб — працююча молодь.

Опитування проводилося в м. Києві та Київській області, м. Івано-Франківську та Івано-Франківській області, м. Чернігові та Чернігівській об-

ласті. Серед них 275 обстежуваних проживають у місті, 40 — у селищі, 128 — у селі.

Респондентам пропонувалась анкета, складена з 43 тверджень, які відображають зрілу конструктивну позицію, ірраціональні вірування, індикатори авторитаризму щодо соціальних уявлень про шлюбні стосунки. Крім цього в анкету були включені 16 українських прислів'їв, які містять типові патерни відносин у сім'ї.

Факторний аналіз дозволив нам виокремити наступну структуру соціальних уявлень молоді про шлюбні стосунки: «неготовність сімейної системи до прийняття нової людини»; «соціальні уявлення молоді про дошлюбні передумови»; «прагматично-раціональні шлюбні настанови»; «знецінення сімейної системи»; «культурні традиції в стосунках у шлюбі»; «рольові очікування в шлюбних стосунках — ригідні очікування щодо функціонування сімейної системи»; «авторитарні уявлення щодо функціонування сімейної системи»; «авторитарно-ригідні настанови щодо функціонування сімейної системи».

Отримана факторна структура відображає конструктивні соціальні уявлення щодо інституту сім'ї, які втілені в культурних традиціях, прагматичних та раціональних настановах, та деструктивні соціальні уявлення щодо інституту сім'ї, які представлені в неадекватних рольових та ригідних очікуваннях, авторитарних та ригідних настановах.

Фактори «прагматично-раціональні шлюбні настанови» та «культурні традиції в стосунках у шлюбі» ми визначили як конструктивні та такі, що виконують функції запобіжника у збереженні та відтворенні здорової родини. Вміщуючи багатовіковий родинний досвід, культурні традиції пропонують відпрацьовану та надійну схему розвитку сім'ї та її наступних поколінь. А прагматичні настанови спонукають молоду людину до відповідальних, зрілих, суб'єктних виборів.

Фактори «неготовність сімейної системи до прийняття нової людини», «соціальні уявлення молоді про дошлюбні передумови», «знецінення сімейної системи», «рольові очікування в шлюбних стосунках — ригідні очікування щодо функціонування сімейної системи», «авторитарні уявлення щодо функціонування сімейної системи» та «авторитарно-ригідні настанови щодо функціонування сімейної системи» ми визначили як деструктивні та руйнівні для свідомості молоді. Такі соціальні уявлення відображають неадекватні рольові та ригідні очікування, авторитарні та ригідні настанови, неадекватні уявлення про дошлюбний досвід, знецінюючи значення родини, розмиваючи інститут сім'ї, легалізуючи задоволення гіпертрофованих чуттєвих потреб.

Кореляційний аналіз результатів реалізованого дослідження привернув нашу увагу до чинників психологічної небезпеки соціальних уявлень молоді про шлюбні стосунки. Для деталізації та аналізу цього питання ми звернулися до методу кореляційних плеяд.

Як відомо, метод кореляційних плеяд призначений для знаходження груп об'єктів — «плеяд», при цьому кореляційний зв'язок, тобто сума модулів коефіцієнтів кореляції між параметрами однієї групи (внутрішньо-

плеядний зв'язок) досить велика, а зв'язок між параметрами з різних груп (міжплеядний) — малий. За певними правилами по кореляційній матриці об'єктів утворюють креслення — граф, який потім за допомогою різних прийомів розбивають на підграфи. Елементи, відповідні кожному з підграфів, і утворюють плеяду [3].

При цьому метод кореляційних плеяд дозволив нам наочно представити структуру взаємозв'язків ознак у вигляді графа. Вершинами графа є самі ознаки, а дуги характеризують ступінь зв'язку між ними, у якості ваги дуги виступає значення коефіцієнта кореляції. Для з'ясування факту статистичної вірогідності кореляційних зв'язків було застосовано критерій Пірсона.

Одним з цікавих феноменів дослідження соціальних уявлень молоді про шлюбні стосунки можна констатувати доволі розповсюджений стереотип, як з'ясувалося, що усі чоловіки зраджують, та інші психологічні ознаки, що підтримують такий вид категоризації (рис. 1).

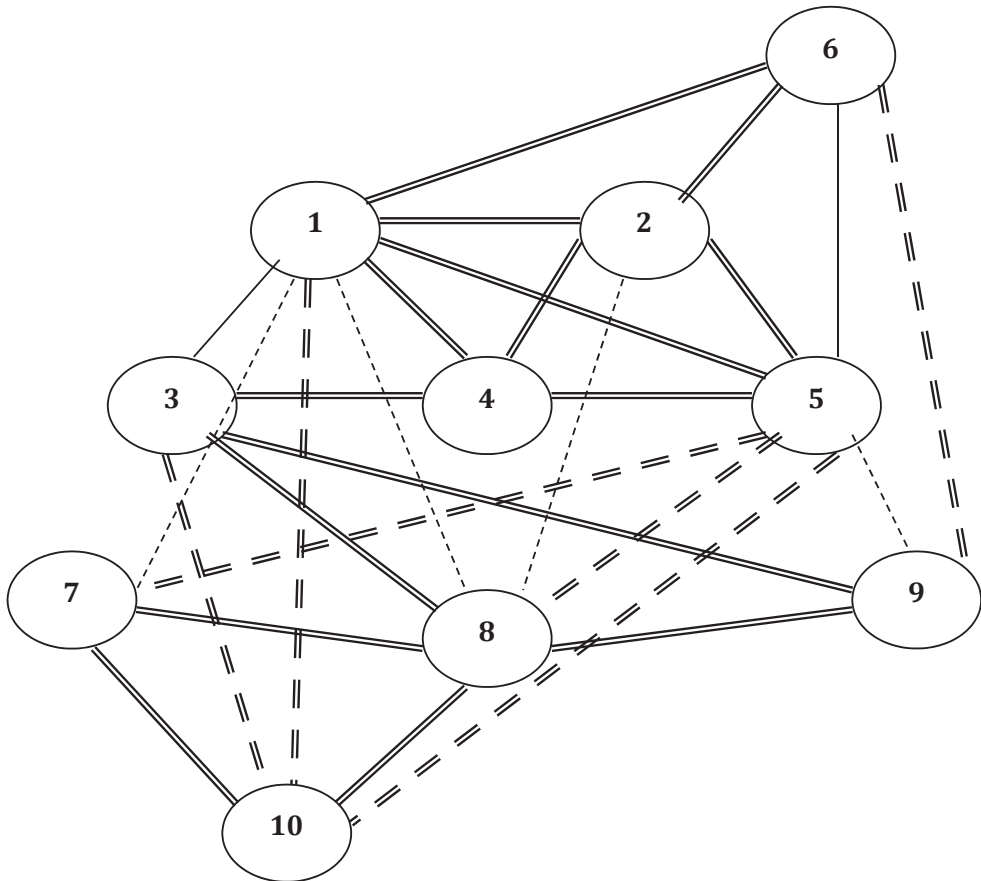

Рис. 1. Кореляційна плеяда деструктивних уявлень молоді про шлюбні стосунки

Вершини позначають: 1 — що б там не казали, але усі чоловіки зраджують; 2 — як це не парадоксально звучить, усі одружені хочуть розлучитися, але ніхто не розлучається; 3 — не зважаючи на підвищення активності сучасних жінок, чоловік все одно має заробляти більше за жінку; 4 — мабуть, праві ті жінки, які вважають за головну здатність чоловіка уміння матеріально забезпечувати сім'ю. А те, в який спосіб він заробляє гроші, їх не цікавить; 5 — напевно, якщо жінка заробляє більше за чоловіка, то сім'ї не буде; 6 — сучасним молодим людям зовсім не обов'язково реєструвати свої стосунки. Процедури укладання шлюбу безнадійно застаріли; 7 — сім'я має найбільший вплив на виховання дітей, їхнє психологічне і фізичне здоров'я, щастя та моральні цінності і моделі поведінки; 8 — мабуть, немає нічого більш підлого, ніж людина, яка не відчуває велику любов, вдячність і пошану до своїх батьків; 9 — поширення гомосексуалізму становить загрозу суспільній безпеці, оскільки призводить до поширення епідемії СНІДу, руйнує інститут сім'ї та поглиблює демографічну кризу; 10 — справедливою є позиція чоловіка, який наполягає, що одружився зі своєю жінкою, а не з її родиною.

Подвійною та одинарною лінією позначені позитивні кореляційні зв'язки, подвійною та одинарною пунктирними — негативний кореляційний зв'язок.

===== $\alpha < 0,01$

————— $\alpha < 0,05$

=====
----- $\alpha < 0,01$

----- $\alpha < 0,05$

Результати дослідження: Вважаємо, що коректним буде таке твердження: кореляційна плеяда має власне ядро, до якого ми включаємо індикатори 1, 2, 3, 4 і 5. Індикатори 1, 2, 4 і 5 взвємопов'язані між собою позитивним кореляційним зв'язком на рівні 1 % значущості. Індикатор 3 «не зважаючи на підвищення активності сучасних жінок, чоловік все одно має заробляти більше за жінку» утворив кореляційний зв'язок на рівні 1 % з індикаторами 4 і 5, та кореляційний зв'язок на рівні 5 % значущості з індикатором 1. Ми включили його до ядра за логічним та семантичним принципом. Він узгоджується та підтримує загальну категоризацію, відтворюючи стереотип, що чоловік повинен заробляти більше за жінку.

Ядро деструктивних уявлень молоді про шлюбні стосунки утримує ідею про те, що усі чоловіки зраджують, усі одружені хочуть розлучитися і чоловік повинен забезпечувати сім'ю, не важливо в який спосіб (індикатори 1, 2 і 4).

Безумовно, це переважно жіночий деструктивний погляд на родину. Такі уявлення відображають знецінення як чоловічої постаті, так і сім'ї в цілому, адже усі хочуть розлучитися, але не розлучаються. Тобто насправді, родина має хронічні проблеми, але є звичка, певна зручність, і психологічна, і матеріальна, яку доволі складно розірвати. Від чоловіка нема чого чекати, адже вони усі зраджують. На нашу думку, тут йдеться про неможливість встановлення справжніх, відкритих, функціональних стосунків,

радше можна констатувати об'єктне ставлення. Єдине, чого жінка чекає та вимагає від чоловіка, — так це матеріальне забезпечення. Причому не важливо, в який спосіб. Жінка завчасно погоджується на кримінальні або небезпечні схеми, що знову таки пояснюється знеціненням та об'єктивним ставленням.

Напевно, це модель стосунків владної, авторитарної, сильної, ригідної та негнучкої жінки і слабкого, узалежного, інфантильного, такого, що підпорядковується, чоловіка.

Такий патерн підтримується не лише складними соціальними, економічними та політичними умовами у країні. Він відтворює архетипову ситуацію Попелюшки. Якщо звернутись до психологічного портрету Попелюшки та принца, які описав Е. Берн у своїй роботі «Люди, які грають, і ігри, у які грають люди», ми знайдемо невпевненого, недолугого принца та розсудливу, яка тягне все на собі, Попелюшку [1].

Така модель стосунків (навіть не взаємовідносин) є руйнівною для дітей, які можуть підрости в цій родині. Адже дівчинка засвоїть, що усі чоловіки погані, навіть її татко, тому потрібно шукати надійного в матеріальному сенсі забезпечення. Тобто побудова взаємостосунків, гармонії, навичок розуміти, підтримувати, підлаштовуватись один під одного взагалі ігнорується.

Хлопчик буде рости із відчуттям та розумінням власної недолугості, чоловічої неповноцінності. Адже він «апріорі» ненадійний, бо обов'язково зрадить. А якщо й оженився по любові, все рівно, стосунки зіпсуються. І він, як усі, буде прагнути розлучитися, але буде терпіти та миритися. Його цінність лише у здатності приносити матеріальні дивіденди. Таке розуміння родини, «всмоктане з молоком» з батьківської родини, буде руйнувати інститут сім'ї взагалі. Бо навіщо брати шлюб, розуміючи таку його цінність?

Індикатор 5 «напевно, якщо жінка заробляє більше за чоловіка, то сім'ї не буде» утворює позитивні кореляційні зв'язки на 1 % значущості з індикаторами 1, 2, 3 і 4 та кореляційний зв'язок на рівні 5 % значущості з індикатором 6. Це твердження (індикатор 5) підтримує семантичне наповнення ядра, підкреслюючи об'єктність, інфантильність, незрілість стосунків пари. Остання «цінність» чоловіка, його здатність приносити матеріальні дивіденди втрачається. Тоді навіщо він потрібен?

Причому цей фактор підвищує ймовірність чоловічої зради, але не спонукає до розлучення. Члени цієї сім'ї вважають, що такі відносини є типовими, звичайними, майже нормальними.

Індикатор 3 «не зважаючи на підвищення активності сучасних жінок, чоловік все одно має заробляти більше за жінку» утворив кореляційний зв'язок на рівні 1 % з індикаторами 4 і 5, та кореляційний зв'язок на рівні 5 % значущості з індикатором 1.

Цей індикатор синонімічно підтримує необхідність чоловіка забезпечувати родину, заробляти більше за жінку. Це по суті єдиний спосіб (хоча і безнадійний, адже чоловіка все одно знецінять) дотягтися до її значущості. Такий «танок» подружжя відтворює конкуренцію, змагання. Чоловік по-

винен враховувати, що сучасні жінки більш активні. А що повинна враховувати жінка? За результатами нашого дослідження ця жінка нічого не враховує, проте вона по-спражньому страждає та живе у замкненому колі з недолугим інфантильним чоловіком.

Позитивна кореляція між компонентом 6 «сучасним молодим людям зовсім не обов'язково реєструвати свої стосунки» та компонентами 1 і 2 вказує на хронічні сімейні проблеми, стереотипізацію сімейних стосунків, уникання вирішення проблем ($p \leq 0,01$). За змінене спрощене сприйняття свідчить визначення проблемної ситуації як такої, що переживають усі, але втім нічого не роблять. Адже це звична, майже нормальна ситуація.

Тоді ніхто не несе відповідальності за ці взаємовідносини, або дітей, які є, можна і не реєструвати стосунки. Таке психологічне самовизначення, на нашу думку та превеликий жаль, вказує на агонію та вмирання інституту сім'ї.

Від'ємна кореляція між компонентом 6 і 9 «поширення гомосексуалізму становить загрозу суспільній безпеці, оскільки призводить до поширення епідемії СНІДу, руйнує інститут сім'ї та поглиблює демографічну кризу» засвідчує, що загроза гомосексуалізму підвищує рівень відповідальності і стимулює процес осмислення або усвідомлення відносно реєстрації стосунків ($p \leq 0,01$).

Індикатор 7 «сім'я має найбільший вплив на виховання дітей, їхнє психологічне і фізичне здоров'я, щастя та моральні цінності і моделі поведінки» утворив від'ємний кореляційний зв'язок на рівні 1 % значущості з індикатором 5 «напевно, якщо жінка заробляє більше за чоловіка, то сім'ї не буде» та на рівні 5 % значущості з індикатором 1 «щоб там не казали, але усі чоловіки зраджують» (індикатори 1 і 5 ми включили до ядра деструктивних уявлень молоді про шлюбні стосунки).

Сьомий індикатор, не зважаючи на його позитивне «забарвлення» на перший погляд, ми визначаємо як вірус масової свідомості. Тому що на виховання дитини впливають мікрофактори (стиль виховання, характерологічні особливості батьківських фігур тощо), макрофактори (колективи, через які проходить дитина, соціально-культурний контекст тощо) та власне вибір самої дитини, її оцінки, пріоритети. Твердження, що сім'я має найбільший вплив на виховний процес, обмежує та не враховує існуючі впливи, а також ставить дитину в об'єктну позицію.

Індикатор 7 підсилює деструктивне ядро соціальних уявлень молоді про шлюбні стосунки, оскільки не диференціюється у масовій свідомості як деструктивний чинник, а сприймається як норма.

Якщо послуговуватись ідеями О. А. Ліщинської про соціокультурний імунітет, у цьому випадку імунітет пропускає вірус, оскільки не впізнає, не диференціює у ньому збудника, ворога [2].

Також індикатор 7 «сім'я має найбільший вплив на виховання дітей, їхнє психологічне і фізичне здоров'я, щастя та моральні цінності і моделі поведінки» утворив позитивний кореляційний зв'язок на рівні 1 % значущості з індикатором 8 «мабуть, немає нічого більш підлого, ніж людина,

яка не відчуває велику любов, вдячність і пошану до своїх батьків» та індикатором 10 «справедливою є позиція чоловіка, який наполягає, що одружився зі своєю жінкою, а не з її родиною».

Слід зазначити, що індикатор 8 відображає авторитаризм, схильність виявляти або приймати агресію. А індикатор 10 відноситься до вірусів масової свідомості.

Вірус масової свідомості (індикатор 7) утворив тісний кореляційний зв'язок з іншим вірусом масової свідомості (індикатор 8) та підсилює авторитарним підходом (індикатор 10).

Така конфігурація соціальних уявлень демонструє один з патернів узаалежнювання дитини сімейною системою (сім'я понад усе, не відчувати любов, вдячність та пошану — підло) та прагненням психіки відірватись від тиску, розщепити систему на хороше, прийнятне (дружина) і погане, неприйнятне (її сім'я). Такий патерн розвиває фрагментарність сприйняття, спотворення або викривлення процесів перцепції, поглиблює внутрішній психологічний тиск та зовнішній, міжособистісний конфлікт.

Ця конфігурація формалізує відносини у родині, унеможлиблює гнучкість у стосунках, їхній розвиток взагалі.

Індикатор 8 «мабуть, немає нічого більш підлого, ніж людина, яка не відчуває велику любов, вдячність і пошану до своїх батьків» утворив позитивні кореляційні зв'язки з індикатором 3 «не зважаючи на підвищення активності сучасних жінок, чоловік все одно має заробляти більше за жінку», індикатором 7 «сім'я має найбільший вплив на виховання дітей, їхнє психологічне і фізичне здоров'я, щастя та моральні цінності і моделі поведінки», індикатором 9 «поширення гомосексуалізму становить загрозу суспільній безпеці, оскільки призводить до поширення епідемії СНІДу, руйнує інститут сім'ї та поглиблює демографічну кризу» та індикатором 10 «справедливою є позиція чоловіка, який наполягає, що одружився зі своєю жінкою, а не з її родиною» ($p \leq 0,01$).

Восьмий індикатор утримує узаалежнювальні авторитарні настанови, адже інша людина (і це принциповий момент — інша людина, безумовно чоловік, а не суб'єкт, який є носієм цієї думки, напевно, жінка, і напевно, з материнською позицією) повинна поважати батьків, заробляти більше за дружину, пам'ятати, що сім'я несе відповідальність за виховання дітей, розуміти, що поширення гомосексуалізму несе загрозу (напевно, цей чоловік має складні стосунки з жіночою фігурою, тому слід застерігати його від толерантного відношення до гомосексуалів) та може утворювати фрагментарні відносини із жінчиною родиною.

Із ядром деструктивних соціальних уявлень восьмий індикатор утворив від'ємні кореляційні зв'язки. На нашу думку, «протистояння» восьмого індикатору та індикатору 1 «що б там не казали, але усі чоловіки зраджують» ($p \leq 0,05$), індикатору 2 «як це не парадоксально звучить, усі одружені хочуть розлучитися, але ніхто не розлучається» ($p \leq 0,05$) та індикатору 5 «напевно, якщо жінка заробляє більше за чоловіка, то сім'ї не буде» ($p \leq 0,01$) знов таки відображає відсутність диференціації деструктивних впливів, адже усі твердження мають декларативний характер, утри-

мують спотворене сприйняття взаємовідносин у шлюбі та є однаково небезпечними для побудови родини.

Індикатор 9 «поширення гомосексуалізму становить загрозу суспільній безпеці, оскільки призводить до поширення епідемії СНІДу, руйнує інститут сім'ї та поглиблює демографічну кризу» утворив позитивні кореляційні зв'язки на 1 % рівні значущості з індикатором 3 «не зважаючи на підвищення активності сучасних жінок, чоловік все одно має заробляти більше за жінку» та індикатором 8 «мабуть, немає нічого більш підлого, ніж людина, яка не відчуває велику любов, вдячність і пошану до своїх батьків». На нашу думку, таке поєднання відображає, з одного боку, тривогу відносно власної маскулітності, її цілісності та повноти, з іншого — утримує спосіб приниження та депривації чоловічої гідності. Адже на різних етапах функціонування та розвитку сім'ї чоловік та дружина можуть по-різному заробляти. Наприклад, логічно було б припустити, що жінка, яка перебуває в декретній відпустці, не буде мати особистого доходу. А чоловік у «розквіті» кар'єри буде заробляти більше, ніж на її початку, та, можливо, більше за дружину. Адже зазвичай, чоловіча праця оплачується вище (ми аналізуємо та прораховуємо середньостатистичні тенденції у нашій країні).

І яким чином співвідношення доходу чоловіка та дружини впливає на переживання маскулітності та фемінітності? А якщо такий зв'язок насправді є — то у чому цінність чоловіка та жінки? Невже у зарплатні?

Крім того, на нашу думку, позитивні кореляційні зв'язки між індикаторами 9, 3 та 8 вказують на єднання поверхових, стереотипних, деструктивних суджень відносно родини.

На перший погляд позитивне явище підвищення відповідальності за власний вибір відображає від'ємний кореляційний зв'язок на рівні 1 % значущості між індикаторами 9 «поширення гомосексуалізму становить загрозу суспільній безпеці, оскільки призводить до поширення епідемії СНІДу, руйнує інститут сім'ї та поглиблює демографічну кризу» і індикатором 6 «сучасним молодим людям зовсім не обов'язково реєструвати свої стосунки. Процедури укладання шлюбу безнадійно застаріли» та на рівні 5 % значущості індикатором 5 «напевно, якщо жінка заробляє більше за чоловіка, то сім'ї не буде».

Здається, ніби то «загроза» гомосексуалізму спонукає реєструвати стосунки і бути відповідальним за них та стимулює заробляти більше за дружину. Насправді ж, звичайно, це міф.

На нашу думку, така від'ємна кореляція реєструє протистояння «старих» стереотипів, настанов, уявлень (заробляти більше за дружину, пожити у громадянському шлюбі тощо) та нових (поширення гомосексуалізму поглиблює демографічну кризу).

Індикатор 10 «справедливою є позиція чоловіка, який наполягає, що одружився зі своєю жінкою, а не з її родиною» утворив позитивні кореляційні зв'язки з індикатором 7 «сім'я має найбільший вплив на виховання дітей, їхнє психологічне і фізичне здоров'я, щастя та моральні цінності і моделі поведінки» та 8 «мабуть, немає нічого більш підлого, ніж люди-

на, яка не відчуває велику любов, вдячність і пошану до своїх батьків» ($p \leq 0,01$). Крім того, як видно з самого графу, індикатори 7 та 8 також поєднані позитивним кореляційним зв'язком ($p \leq 0,01$).

Такий контент утримує узалежнювальні настанови, які формують патерналістичні моделі поведінки. Жінку, можливо, неприродно відірвати від батьківської родини, максимально знизити їхній вплив на неї. Безумовно, це об'єктне ставлення.

Одночасно визнається можливість від'єднання жінки від батьківського впливу і найбільший вплив на дитину саме сім'ї. По суті два абсолютно протилежних твердження тісно і позитивно корелюють між собою. Така ситуація можлива лише за умови комплексного маніпулятивного втручання. Та й ще, об'єкт такої «турботи» повинен відчувати вдячність.

З великою ймовірністю можна припустити, що об'єкт такої «турботи» буде мати хімічну або нехімічну залежність або відхилення у психічному стані.

Від'ємна кореляція між 10 індикатором та індикаторами 1 «що б там не казали, але усі чоловіки зраджують» й індикатором 3 «не зважаючи на підвищення активності сучасних жінок, чоловік все одно має заробляти більше за жінку», у першу чергу, указує, що позитивна оцінка індикатору 10 належить чоловікам ($p \leq 0,01$).

Чоловіки не завжди здатні до конструктивного діалогу з жінчиною родиною, часом їм простіше відірвати дружину від батьківського гнізда. І чоловіки не погоджуються з тим, що всі вони зраджують та завжди повинні заробляти більше за дружину.

Висновки та перспективи подальшого дослідження.

Отже, кореляційний аналіз дозволив виокремити чинники психологічної небезпеки соціальних уявлень молоді про шлюбні стосунки. До них ми віднесли неадекватні рольові та ригідні очікування, авторитарні та ригідні настанови, неадекватні уявлення про дошлюбний досвід, знецінення значення родини, легалізацію задоволення гіпертрофованих чуттєвих потреб.

Кореляційна плеяда допомогла виділити окремі деструктивні соціальні уявлення або настанови, які утворюють ядро чинників психологічної небезпеки. До ядра входять такі твердження:

що б там не казали, але усі чоловіки зраджують; як це не парадоксально звучить, усі одружені хочуть розлучитися, але ніхто не розлучається;

не зважаючи на підвищення активності сучасних жінок, чоловік все одно має заробляти більше за жінку;

мабуть, праві ті жінки, які вважають за головну здатність чоловіка уміння матеріально забезпечувати сім'ю. А те, в який спосіб він заробляє гроші, їх не цікавить;

напевно, якщо жінка заробляє більше за чоловіка, то сім'ї не буде.

Список використаних джерел і літератури

1. Берн Э. Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Эрик Берн; пер. с англ. А. Грузберга. — М. : Эксмо, 2010. — 576 с.

2. Ліщинська О. А. Інформаційно-психологічна безпека: концепція соціокультурного імунітету: Монографія / О. А. Ліщинська. — Івано-Франківськ: Кузів Б. П., 2013. — 144 с.
3. Наследов А. Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных: Учеб. пособ. / А. Д. Наследов. — СПб.: Речь, 2004. — 392 с.

REFERENCES

1. Berne E. (2010) *ludy, kotorie igraut v igry. Psihologiya chelovecheskoy sudby* [People who play games: The psychology of human destiny.] Moskow. Eksmo [in Russian].
2. Lishchynska O. A. (2013). *Informaciyno-psykhologichna bezpeka: koncepcija sociokulturnogo imunitetu* [Information and psychological security, socio-cultural concept of immunity]. Ivano-Frankivsk. Kuziv. [in Ukrainian].
3. Nasledov A. D. (2004). *Matematicheskie metody psykhologicheskogo issledovaniya. Analis i interpretaciya dannyh.* [Mathematical methods of psychological research. Analysis and interpretation of data]. SPb. Rech. [in Russian].

Равлюк Галина Ивановна

аспірант Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

КОРРЕЛЯЦИОННЫЙ АНАЛИЗ СОЦИАЛЬНЫХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ МОЛОДЕЖИ О БРАЧНЫХ ОТНОШЕНИЯХ

Резюме

Поскольку в современном мире семейная и супружеская жизнь все меньше подвергается регуляции культурной традицией, возникает потребность в изучении социальных представлений различных социальных групп о браке и семье. В статье представлены результаты корреляционного анализа, осуществленного по материалу исследования социальных представлений молодежи о семье и брачных отношениях. Выделены факторы психологической опасности социальных представлений молодежи о брачных отношениях для дальнейшего их учета в практике семейной психотерапии и подготовки молодежи к семейной жизни. Представлена корреляционная плеяда деструктивных социальных представлений молодежи о семье по результатам психосемантического исследования. Проведен анализ влияния факторов культурной традиции на представление молодежи о семейных отношениях.

Ключевые слова: социальные представления, брачные отношения, корреляционный анализ, корреляционная плеяда, деструктивные социальные представления молодежи о браке.

Ravlyuk G. I.

PhD student Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

CORRELATION ANALYSIS OF SOCIAL REPRESENTATIONS OF YOUNG PEOPLE ON MARITAL RELATIONS

Abstract

The article presents the results of psychosemantic study of social representations of youth about family.

In the domestic and foreign psychological science is mostly search for means to overcome any difficulties in interpersonal conjugal relationship. But today need search

conceptual theoretical positions of structural, cultural and psychological reasons to families who help couples determine precisely and with a choice of strategies in family life and personal awareness of the changes that suffer each of them in the process of living together. The perspective we believe is the isolation of individual cluster in social perceptions of community safety and psychological dangers of the family. Correlation analysis can separate, the factors psychological dangers of social representations of youth about marriage relationships. To them we took inadequate role expectations and rigid, authoritarian and rigid guidelines, inadequate idea of premarital experience impairment of the value of the family, legalization hypertrophied sense pleasure needs. Correlation galaxy helped highlight some destructive social idea or guidelines that form the core factors of psychological insecurity. To the core includes the following statement: that there is no man, but all men betray; paradoxically sounds, all married want a divorce, but no parts; despite the increased activity of modern women, people must still earn more than women; probably right those women who consider the main skill ability husband provide for the family financially. And the way in which he earns money they are not interested; sure if the woman earns more than her husband, the family will not.

Key words: social representations, marriage, correlation analysis, correlation galaxy, destructive social representations of youth about marriage.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2016